

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Özel Yetenek Sınavlarıyla Öğrenci Alan Bölümlerinde Bu Sınavların Seçiciliği Üzerine Bir Araştırma

M. Reşat PEKER*

Fikret YARCI*

GİRİŞ

Bilindiği üzere ülkemizde yükseköğretime olan talep giderek artmaktadır. Bu nedenle yapılan seçme sınavlarının sürekli gözden geçirilmesi gerekmektedir. Böylece mesleklere uygun kişilerin seçilmesi hem ülkemizin insan potansiyelinin maksimum verimle değerlendirilmesi, hem de bireyin mutluluğu için önemlidir. Konuyla ilgili olarak üniversitelerimizde çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaktadır. (Uysal, 1970; Özgüven, 1971; Onay 1972; Mihcioğlu, 1974; Akhun, 1980; Tatar, 1990; Göğüş, 1995).

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Beden Eğitimi ve Spor, Müzik Eğitimi ve Resim-İş Eğitimi Bölümleri ÖSS sınavından 105 ve üzerinde puan alanlar arasından özel yetenek sınavıyla öğrenci almaktadır. Öğrenci kaydedilmesinde esas alınan puanın belirlenmesinde, özel yetenek sınavına ek olarak, öğrencinin ÖSS ve orta öğretim (lise diploma notu) puanları da belirli oranlarda dikkate alınmaktadır. Ancak, özel yetenek sınavının ağırlığı daha fazladır.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yapılan özel yetenek sınavlarının seçiciliğini, diğer bir ifade ile, bu sınavların gerçekten yetenekli öğrencileri seçmedeki hassasiyetini ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Verilerin Toplanması: Bu araştırmaya esas olan veriler, U.Ü. Eğitim Fakültesinin özel yetenek sınavıyla öğrenci alan bölümlerine 1994-1995 öğretim yılında kesin kayıt yaptıran öğrencilerin fakülte öğrenci işleri bürosundaki dosya ve not listelerinin incelenmesiyle toplanmıştır.

* *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi - Bursa*

1994-1995 öğretim yılında kayıt olan öğrencilerin kişisel dosyalarından her birinin ÖSS puanları ve lise mezuniyet puanları (lise not ortalaması) ile birinci sınıfta branş derslerinden ve eğitim bilimleri derslerinden aldıkları puanlar temin edilmiştir. Daha sonra, her öğrenci için branş derslerinden ve eğitim bilimleri derslerinden aldıkları puanların ağırlıklı ortalamaları ayrı, ayrı hesaplanmıştır. Böylece her bölüm için ayrı, ayrı olmak üzere ÖSS puanı, Lise mezuniyet puanı, özel yetenek sınavı puanı, branş dersleri ağırlıklı ortalaması ve eğitim bilimleri dersleri ağırlıklı ortalaması olmak üzere beş kolonluk bir veri matrisi oluşturulmuştur. Ancak Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde kız ve erkek öğrenciler için ayrı veri matrisleri hazırlanmıştır. Çünkü bu bölümde yapılan özel yetenek sınavı kız ve erkeklere farklı uygulanmaktadır. Resim-İş ve Müzik Eğitim Bölümlerinde yapılan özel yetenek sınavlarında cinsiyete göre bir ayırım yapılmamaktadır.

Verilerin Analizi: Her bölüm için oluşturulan 5'li veri matrisleri için korelasyon matrisleri oluşturulmuştur. Diğer bir ifade ile, veriler üzerinde Pearson korelasyon tekniği uygulanmıştır (Ferguson 1976). Veriler üzerinde bazı istatistikler de çıkarılmıştır.

BULGULAR

Bulgular, Beden Eğitimi ve Spor; Resim - İş ve Müzik Eğitimi Bölümleri sırasıyla sunulacaktır.

1-Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ile İlgili Bulgular:

a) **Kızlar İçin:** Kız öğrencilere ait verilerden hesaplanan ortalama, standart sapma ile minimum ve maksimum değerler Tablo I'de sunulmuştur.

Tablo: I
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Kız Öğrencileri Üzerinde
Toplanan Verilerin İstatistikleri

Değişkenler	N	\bar{X}	Min	Max.	SS
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	34	128.450	109.125	159.608	10.968
2- Ortaöğretim puanı (ÖÖ)	34	6.335	3.340	8.130	0.986
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)	34	58.453	56.231	65.633	1.939
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)	34	61.885	37.877	80.544	8.897
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)	34	65.506	45.000	81.00	8.415

Kız öğrenciler için oluşturulan veri matrisinden hesaplanan Pearson korelasyon katsayıları Tablo II'deki gibidir.

Tablo: II
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Kız Öğrenciler Üzerinde Toplanan Verilerin Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	ÖSS	OÖ	ÖY	BD	ED
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	1.00	0.12	0.29	0.23	0.30
2- Ortaöğretim puanı (OÖ)		1.00	0.07	0.25	0.10
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)			1.00	0.08	-0.04
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)				1.00	0.65*
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)					1.00

* $p < .05$ anlamlı

Tablo II'de görüldüğü gibi sadece öğrencilerin birinci sınıftaki branş dersleri ağırlıklı ortalaması ile eğitim bilimleri dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki korelasyon ($r=0.65$) $\alpha = 0.05$ 'de anlamlıdır. Diğerleri ise $\alpha = 0.05$ 'de anlamlı değildir.

b) Erkekler için: Beden Eğitimi ve Spor Bölümü erkek öğrencilere ait verilerden hesaplanan ortalama, standart sapma ile minimum ve maksimum değerler Tablo III'de sunulmuştur.

Tablo: III
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Erkek Öğrenciler Üzerinde Toplanan Verilerin İstatistikleri

Değişkenler	N	X	Min	Max.	SS
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	49	129.484	107.967	148.494	12.055
2- Ortaöğretim puanı (OÖ)	49	6.272	4.340	8.430	0.856
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)	49	58.200	56.768	60.796	1.058
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)	49	60.404	39.596	81.684	7.495
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)	49	59.555	25.600	78.800	10.823

Bu öğrenciler için toplanan verilerden hesaplanan Pearson korelasyon katsayıları Tablo IV'deki gibidir.

Tablo: IV
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Erkek Öğrenciler Üzerinde Toplanan Verilerin Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	ÖSS	OÖ	ÖY	BD	ED
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	1.00	-0.03	0.39*	0.35*	0.43*
2- Ortaöğretim puanı (OÖ)		1.00	0.15	0.42*	0.20
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)			1.00	0.23	0.26
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)				1.00	0.70*
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)					1.00

* P < .05 anlamlı

Tablo: IV'ün incelenmesinden erkek öğrenciler için branş dersleri ağırlıklı ortalaması puanları ile eğitim dersleri ağırlıklı ortalama puanları arasındaki korelasyonun $r = 0.70$ olduğu görülmektedir. Bu sonuç $\alpha = 0.05$ 'de anlamlıdır. Ayrıca, ÖSS puanı ile özel yetenek sınavı puanı arasındaki korelasyonun; branş dersleri ağırlıklı ortalaması ile eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki korelasyonlar da $\alpha = 0.05$ düzeyinde anlamlıdır. Erkek öğrencilerde yukarıda belirtilen anlamlı korelasyonlara ilave olarak branş dersleri ağırlıklı ortalaması ile ortaöğretim puanı arasında da $\alpha = 0.05$ düzeyinde anlamlı korelasyon gözlenmiştir.

2. Resim-İş Eğitimi Bölümü ile İlgili Bulgular:

Resim-İş Eğitimi Bölümü öğrencilerine ait verilerden hesaplanan ortalama, standart sapma ile minimum ve maksimum değerler Tablo V'de sunulmuştur.

Tablo: V
Resim-İş Eğitimi Bölümü Öğrencileri Üzerinde Toplam Verilerin İstatistikleri

Değişkenler	N	X	Min	Max.	SS
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	59	126.148	105.717	172.541	13.288
2- Ortaöğretim puanı (OÖ)	59	6.665	4.660	8.850	1.038
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)	59	57.315	41.306	73.156	7.050
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)	59	68.024	47.700	83.217	8.212
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)	59	61.207	43.800	87.600	9.440

Resim-İş Eğitimi Bölümü için oluşturulan veri matrisinden hesaplanan Pearson korelasyon katsayıları Tablo VI'da gösterilmiştir.

Tablo: VI
Resim-İş Eğitimi Bölümü Öğrencileri Üzerinde Toplanan
Verilerin Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	ÖSS	ÖÖ	ÖY	BD	ED
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	1.00	0.14	0.22	0.12	0.17
2- Ortaöğretim puanı (ÖÖ)		1.00	0.33*	0.44*	0.33*
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)			1.00	-0.02	0.23
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)				1.00	0.45*
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)					1.00

* $p < .05$ (anlamlı)

Tablo VI'da görüldüğü gibi, bu bölümde de yine branş dersleri ağırlıklı ortalamasıyla eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki korelasyon ($r=0.45$) $\alpha = 0.05$ 'de anlamlıdır. Öte yandan, ortaöğretim başarı puanı ile özel yetenek sınavı puanı, branş dersleri ağırlıklı ortalaması ve eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki korelasyonlar sırasıyla $r = 0.33$, $r = 0.44$ ve $r = 0.33$ olup, hepsi de $\alpha = 0.05$ düzeyinde anlamlı korelasyon katsayılarıdır.

3-Müzik Eğitimi Bölümü ile İlgili Bulgular:

Müzik Eğitimi Bölümü öğrencilerine ilişkin verilerden hesaplanan ortalama, standart sapma ile minimum ve maksimum değerler Tablo VII'de sunulmuştur.

Tablo: VII
Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencileri Üzerinde
Toplanan Verilerin İstatistikleri

Değişkenler	N	X	Min	Max.	SS
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	39	128.173	111.7180	159.008	10.544
2- Ortaöğretim puanı (ÖÖ)	39	6.425	4.220	8.480	1.157
3- Özel Yetenek sınavı	39	59.977	49.119	79.908	6.606
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)	39	63.779	31.743	81.486	12.694
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)	39	55.554	25.400	73.600	9.715

Müzik Eğitimi Bölümü için oluşturulan veri matrisinden hesaplanan Pearson korelasyon katsayıları Tablo VIII'de verilmiştir.

Tablo: VIII**Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencileri Üzerinde Toplanan Verilerin Pearson Korelasyon Katsayıları**

Değişkenler	ÖSS	OÖ	ÖY	BD	ED
1- ÖSS Puanı (ÖSS)	1.00	0.05	0.01	0.12	0.04
2- Ortaöğretim puanı (OÖ)		1.00	0.37*	0.46*	0.19
3- Özel Yetenek sınavı (ÖY)			1.00	0.38*	0.11
4- Branş dersleri ağırlıklı ortalaması (BD)				1.00	0.28
5- Eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması (ED)					1.00

* $p < 0.05$ (anlamlı)

Tablo VIII'de görüldüğü gibi özel yetenek sınavı puanı ile branş dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki korelasyon ($r = 0.38$) $\alpha = 0.05$ 'de anlamlıdır. Ayrıca ortaöğretim başarı puanı ile özel yetenek sınavı ve branş dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki korelasyonlar da sırasıyla $r = 0.37$ ve $r = 0.46$ olup, her ikisi de $\alpha = 0.05$ düzeyinde anlamlı korelasyon katsayılarıdır.

YORUM ve ÖNERİLER

Beden Eğitimi ve Spor Bölümündeki kız ve erkek öğrenciler ile Resim-İş Eğitimi Bölümünde, branş dersleri ağırlıklı ortalamaları ile eğitim bilimleri dersleri ağırlıklı ortalamaları arasındaki korelasyon katsayıları $\alpha = 0.05$ 'de anlamlıdır. Fakat, Müzik Eğitimi Bölümünde ise bu korelasyon anlamlı değildir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü kız öğrencileri için eğitim bilimleri dersleri ağırlıklı ortalaması ile özel yetenek sınavı puanları arasında anlamlı olmayan düşük negatif korelasyon olduğu görülmektedir. Bu olgu aynı bölümün erkek öğrencileri için geçerli değildir.

Müzik Eğitim Bölümü dışında, özel yetenek sınavı puanı ile branş dersleri ağırlıklı ortalaması arasında anlamlı korelasyon olan bölüm yoktur. Sadece Müzik Eğitimi Bölümünde bu korelasyon $r = 0.38$ olup, $\alpha = 0.05$ düzeyinde anlamlıdır. Diğer bir ifade ile, sadece Müzik Eğitimi Bölümünde yapılan özel yetenek sınavının amaca hizmet ettiği söylenebilir. Beden Eğitimi ve Spor ile Resim-İş Eğitimi Bölümleri için aynı şeyin söz konusu olmadığı görülmektedir.

Beden Eğitimi Bölümü kız öğrencileri dışında hepsinde ortaöğretim başarı puanı ile branş dersleri ağırlıklı ortalaması arasında anlamlı korelasyonlar gözlenmiştir. Demek oluyor ki; ortaöğretimde başarılı olan öğrenciler fakültedeki branş derslerinden de başarılı olmaktadır. Dolayısıyla, öğrencilerin bu bölümlere girişlerine esas olan özel yetenek sınavı

puanına belli oranda katılmakta olan ortaöğretim başarı puanının ağırlığının yüksek tutulması gerekmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü kız öğrencileri için branş dersleri ağırlıklı ortalaması ile eğitim dersleri ağırlıklı ortalaması arasındaki anlamlı korelasyon vardır. Fakat, bu öğrencilerin branş ve eğitim dersleri ağırlıklı ortalamalarının her ikisi de, ÖSS, ortaöğretim ve özel yetenek sınavı puanlarıyla beklenenin aksine anlamlı bir ilişki göstermemektedir.

Özel yetenek sınavları her bölümde, o bölümün özelliğine göre ayrı ayrı yapılmaktadır. Bölümlere öğrenci almada esas olan puan, özel yeteneğe ilişkin birtakım alt sınavlar ile ÖSS ve ortaöğretim başarı puanlarının belirli ağırlıklarda bileşiminden oluşmaktadır. Genel başarı puanının belirlenmesinde bu alt sınavlar da farklı ağırlıklarda etkindir. Korelasyon tablolarındaki katsayıların genel olarak düşük olduğu gerçeği gözönüne alındığında, alt sınavların ağırlıklarının yeniden gözden geçirilmesi ve ortaöğretim başarı puanına daha fazla ağırlık verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Özetle, Müzik Eğitimi Bölümü dışında öğrencilerin branş ve eğitim derslerindeki başarıları birbirleriyle ilişkilidir. Yani, öğrenci fakültede ders ayırımı olmaksızın ya başarılı, ya da başarısızdır. Sadece Müzik Eğitimi Bölümündeki özel yetenek sınavı branş derslerinde başarılı olabilecek öğrencileri seçmede bir dereceye kadar ayırt edicidir. Diğer bölümlerdeki özel yetenek sınavlarının ayırt ediciliği istenilen düzeyde değildir.

Pearson korelasyon katsayılarının anlamlı olup-olmayışı örnekteki veri sayısı ile ilgili olduğundan, ilk bakışta küçük gibi görülen korelasyon katsayıları daha fazla bilgi taşıyor olabilirler. Bu nedenle, veriler üzerinde diskriminant, çoklu regresyon ve path analizi gibi çok değişkenli yorumlamaya yönelik analizlerin yapılması düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. AKHUN, İlhan (1980). *Akademik Başarının Kestirilmesi: Çoklu Regresyon Yaklaşımının Uygulanmasına İlişkin Bir Araştırma* Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No. 88 Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
2. GÖĞÜS, Gülay (1995). *Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerine Giriş Yetenek Sınavlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. MIHCIOĞLU, Cemal (1974). *Üniversiteye Girişin Yeniden Düzenlenmesi Bugünkü Durum ve Öneriler* Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No. 40 Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

4. ONAY, Perihan (1972). *Öğrencilerin Lise, Üniversitelerarası Giriş İmtihanı ve Üniversite Başarıları Arasındaki İlişkiler* Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi
5. ÖZGÜVEN, Ethem (1971). Üniversite Giriş Sınavlarının Öğrenci Seçimindeki Rolü. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* Cilt 3 Sayı 2 ss. 105-107.
6. TATAR, Jale (1990) *Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinin Giriş Sınavlarında Müziksel İşitme Yeteneğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü.
7. UYSAL, Şefik (1970) *Bireysel ve Toplumsal Faktörlere Göre Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No. 12 Ankara: Desen Matbaası.